

Dünya Ticaret Örgütü

- **Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ, : *World Trade Organization, WTO*)**, çok taraflı ticaret sisteminin yasal ve kurumsal organıdır.
- WTO'nun 153 üyesi bulunmaktadır. Son katılan üye 2011 yılında örgüte dahil olan Rusya 'dir
- DTÖ, hükümetlerin iç ticaret yasalarını ve düzenlemelerini nasıl yapacakları hususunda yasal bir çerçeve ortaya koymaktadır ve toplu görüşmeler ve müzakereler yoluyla ülkeler arasında ticari ilişkilerin geliştirildiği bir platformdur
- WTO, sadece üyelik açısından (1994 sonunda 128 üye) GATT'tan fazla değil, aynı zamanda, uygulandığı ticari faaliyetler ve ticaret politikalar açısından da daha geniş bir alanı kapsamaktadır. GATT, sadece mal ticaretini kapsarken, WTO mal, hizmetler ve fikri mülkiyet hakları olarak da bilinen "fikir ticareti"ni de kapsamaktadır.

DTÖ

- DTÖ'nun esas fonksiyonları; topyekün olarak DTÖ'yu oluşturan çok taraflı ticaret görüşmelerini yönetmek ve uygulamak, çok taraflı ticaret görüşmelerinde bir forum olarak görev yapmak, ticari anlaşmazlıklarına çözüm aramak, milli ticaret politikalarını denetlemek ve bu amaçlarla global ekonomik politika yapımında görevli uluslararası kuruluşlarla işbirliğine gitmektir.
- DTÖ anlaşması, tarımdan, tekstile ve konfeksiyona, hizmetlerden fikri mülkiyet hakları kurallarına kadar, değişik alanlarda 29 ayrı metinden oluşmaktadır. Bunlara ilave olarak DTÖ üyelerine ilave sorumluluklar ve taahhütler yükleyen, ilave 25 deklarasyon, karar ve anlaşma da bulunmaktadır. DTÖ kuralları geleneksel olarak hassas sektörler olarak kabul edilen tarım malları ticareti ve tekstil ve konfeksiyon ürünlerini de kapsamaktadır. Tarım da kabul edilen kurallar piyasaya giriş şartlarını, yerli üretimi destekleme kurallarını, ihracat teşvik uygulamalarını ve gıda güvenliği, bitki ve hayvan sağlığı kurallarını içermektedir

DTÖ Tarım Anlaşması

- 1. Pazara Giriş
- 2. İhracat Sübvansiyonları
- 3. İç Destekler *konusunda düzenlemeler getirir*

DTÖ Tarım Anlaşması/ Pazara Giriş

- Tarım ürünleri ithalatındaki kısıtlamaları azaltmaya yönelik önlemler.
- İthalatta uygulanan tarife dışı engeller (prelevman, kota gibi) tarifeleştirilecek
- Hesaplanan GV 1986/88 baz alınarak GÜ 6 yılda (2000) %36, GOÜ ise 10 yılda (2004) %24 düşürülecek
- GV düşürülme her bir ürün için GÜ'de %15, GOÜ'de %10 dan az olamaz
- En Az GÜ gümrük tarifelerini indirmek zorunda değil

DTÖ Tarım Anlaşması/ Pazara Giriş

- “Asgari giriş” kuralı ile temel tarım ürünlerinde ithalatın (1986/88 dönemi baz) iç tüketimin GÜ için ilk yıl %3 beşinci yılda %5’in altına düşmeyecek
- “Asgari giriş” GOÜ için ilk yıl %1 10 yıl sonunda %4’den az olmayacak (ek ihracat olanağı yaratılacağı düşünüldü)
- “Özel koruma hükmü” ile ithalat aşırı artarsa ülke GV yükseltme veya miktar kısıtlaması koyma ile korunma
- “Özel muamele hükmü” ise GOÜ için nüfusun beslenmesinde ağırlığı olan hassas ürünlerde “asgari giriş kuralını” uygulamama hakkı verildi

DTÖ Tarım Anlaşması /İhracat Sübvansiyonları

- İhracat sübv. Ve eş etkili uygulamaların aşamalı olarak kaldırılması (1986-90 yılları baz alınacak)
- İhracat destekleri GÜ de 6 yılda değer olarak %36 ve subv.ihracat miktarı olarak %21 oranında azaltılacak
- İhracat destekleri GOÜ de 10 yılda değer olarak %24 ve subv.ihracat miktarı olarak %14 oranında azaltılacak
- Daha önce subv. Verilmeyen ürünlerin ihracatında subv. Verilmeyecek
- GOÜ de pazarlama maliyetlerini ve dış satıma yönelik taşıma giderleri için verilen subv. İndirim dışında
- En Az GÜ için sübv. İndirimi söz konusu değildir

DTÖ Tarım Anlaşması /İç Destekler

- 1986-88 dönemi baz alınarak iç desteklerde indirim yapılm
- “Destegın Toplu Ölçümü” tanımlanmış
- GÜ de 6 yılda %20 oranında azaltılacak
- GOÜ de 10 yılda %13.3 oranında azaltılacak
- Ürün esasına göre asgari iç destek (de minimis) üretim değerinin GÜ de %5, GOÜ de %10 unu geçmeyecek
- Asgari destek koşulu (de minimis) çerçevesinde indirime tabi değil

DTÖ Kurallarına Göre Sınıflandırma

- Piyasa Fiyatlarını Doğrudan Etkileyen Tarım Politikası Araçları
- Piyasa Fiyatlarını Doğrudan Etkilemeyen Tarım Politikası Araçları

DTO Kurallarına Göre İÇ DESTEKLER

- Yeşil,
  - Mavi ve
  - Kırmızı kutu (ya da Amber Kutu, Kehribar kutu)
- olarak üç farklı kategoride değerlendirilmektedir.

KIRMIZI KUTU

- Fiyat yolu ile desteklemeler,
- Prim ödemeleri
- Girdi destekleri,

MAVİ KUTU

Bu gruba, tarımsal veya kırsal kesime yönelik geliştirme harcamaları, **üretimi sınırlamaya yönelik dolaysız ödemeler** girmektedir.

Üretimi kısıtlayıcı olması şartıyla;

- sabit alana ve verime yapılan doğrudan ödemeler,
- baz üretim seviyesinin %85 veya daha azı üzerinden yapılan doğrudan ödemeler
- sabit sayıda baş üzerinden yapılan canlı hayvan ödemeleri girmektedir.

YEŒİL KUTU

Tarım sektörü ve kırsal kesim için kamu kesimi tarafından yapılacak **altyapı hizmetleri**,

Tarım için yapılacak bütün **AR-GE hizmetleri**,

Gıda güvencesi amaçlı **kamu stokları, pazarlama ve tanıtım hizmetleri** yer almaktadır.

YEŒİL KUTU

Bunların dıŒında

Genel hizmetler,

Doğrudan ve üretimden bağımsız gelir destekleri,

Çevre koruma,

Ürün sigortaları,

Emeklilik programları,

Bölgesel yardım programları vb. yer almaktadır.

YEŞİL KUTU

Bu i desteklerin fiyatlara direkt müdahalesi olmadığından ve ticaret üzerindeki etkisi de minimal düzeyde olduğundan, ye devletlerce uygulanmasında herhangi bir yasaklama veya kısıtlama yoktur.

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- 1999 Seattle Konferansı ile Milenyum Raund başlamış,
- Serbestleşmenin ölçüsü, yöntemi, araçları ve aşamalarının belirlenmesi amaçlanmıştır.
- STK'ların küreselleşme karşıtı eylemleri ile başarısız olan görüşmeler
- 2001 Doha, 2003 Cancun ve 2005 Honkong Konf. İle devam etmiş ve tarım yoğun tartışılmış
- Görüşmeler çıkmaza girmiş çünkü,
- Yoğun müd. Politikacı ülkeler(AB) bile piyasa tarımına hazır değillerdi. Yoğun müd. Sayesinde ithalatçı konumdan ihracatçı konuma geçtiler

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- Cancun'da Kuzey- Güney çekişmesi netleşti
- Dünya nüfusunun %40'ının yaşadığı dünyanın dinamik ekonomileri olan Brezilya, Hindistan ve Çin öncülüğünde "G20" oluşturuldu ve DTÖ görüşmelerinde aktif rol oyn.
- DB ve IMF'de ekonomik katkıları oranında söz sahibi olunurken DTÖ görüşmelerinde "bir ülke bir oy" prensibi ile GOÜ de seslerini duyurabildiler
- Cancun'da kuzeyin hazırladığı dosya Güney tarafından kabul görmedi, GÜ serbestleşmeyi savunurken GOÜ, kalkınma konusunun tarımın merkezi olmasını savundu

Doha Kalkınma Turu

- 2001 yılında Katar/Doha'da başlatılan “Doha Kalkınma Turu” müzakereleri Temmuz 2006 DTÖ Genel Konseyinde süresiz askıya alındı.
- Görünürde DTÖ üyelerinin hepsi müzakerelerin devamını önemini belirtirken süresiz askıya alındı???
- Müzakere konularından en önemlisi hep tarım oldu Askıya alınma işinin günahı da tarıma yüklendi. Dünya ticaretinin %8 ini oluşturan tarım ticareti nasıl oluyorda müzakereleri durdurabildi.
- Neden tarım ticareti serbest ve adil bir ticarete konu olamıyor????

Doha Kalkınma Turu

- Çünkü tarım hem GYÜ hem de GÜ için hala hassas, küreselleşme karın doyurmuyor, tokları obez yapıyor,
- Tarım sektörü stratejik bir sektör, GYÜ için en önemli hatta tek gelir kaynağı.
- Dünyadaki yoksulların %70 i kırsalda yaşıyor, GÜ tarıma verdikleri destekler ve engellemelerle GYÜ kapı bırakmıyor.
- GYÜ Uruguay'da yaptıklarını yapmayacaklar ve DOHA'da önemli tavizler almaya kararlıydılar
- ABD, AB, İsviçre, Norveç, Japonya ve İzlanda gibi GÜ verebileceklerinin en azını bile vermemek için direndiler

Doha Kalkınma Turu

- Bu nedenlerle bütün ülkelerin ara vermeye ihtiyacı vardı
- Üyeler arasındaki görüş farklılıkları pozisyonlar üzerinde tekrar düşünülmesi gereği doğdu. Doha turu BM BYKH ile uyumlu olmalı ve EAGÜ ve GYÜ'in kalkınma çabalarına destek olabilecek girişimler gerektiriyordu
- Dünyadaki ülkelerin çıkarları çok farklı olduğu için bazı ülkeler korumacılığı bazı ülkeler ise sebestliği ister

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- Pamuk Mali, Benin, Burkina Faso ve Çad gibi bir çok Afrika ülkesinin temel ihraç malı ve milyonlarca çiftçinin temel geçim kaynağı
- Kuzeyin sınırlı sayıdaki üreticiye verdiği yoğun destekle oluşan yapay fiyatlar Asyalı ve Afrikalı çiftçilerin geleceğini tehdit etmekte
- Güney ülkelerinin makro ekonomik ve sosyal dengelerini bozarak kalkınmalarını engellemektedir.
- ABD Cancun'da pamuğu kural dışı bırakılmasını ve Güney ülkelere pamuk dışında ürünlerle ekonomilerini çeşitlendirmel. önerecek kadar ileri gitmiştir
- Güney ülkeleri de bu subv.rekabet etme şansları olmadığı için kendilerini sistemin kurbanı olarak görmektedirler

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- Küreselleşme Güneyin tarımını çift taraflı kuşatmıştır
- Hem Kuzeyin subvansiyoncu politikaları hem de bir çok GOÜ, IMF ile imzaladıkları Anlaşmalarla sınırlı olan desteklerini kesmek ve ithalatı serbest bırakmışlar
- IMF ve DB ile yürütülen programlar ile kamu finansman yükünü azaltmak ve piyasa mekanizmasına işlerlik kazandırmak için tarım reformları uygulanmış(Türkiye vb)
- Bu ülkelerde üretimle bağıntılı destekler arz istikrarını sağ
- Arzın istikrarı üretici gelirinin istikrarı demek
- Bu desteklere son verilmesi ülkelerin gıda güvencesine tehd

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- ABD ve AB ise desteklerin üretimle bağıını kestiklerini belirtmişler ki bu bir aldatmaca
- kendi fiyatlarının dünya fiyatları seviyesine düşmesini sağlamışlar ve dumpingli satışa zemin oluşturmuşlar
- “Damping” tanımlamasında üretim maliyetleri değil yurt içi fiyat temel alınmıştır
- ABD ve AB üretici zararını DGD ile telafi etmişlerdir
- AB 92 reformları ile buğday fiyatlarını 101.3 Avroya düşen fiyata 63 Avro/ton destek vermiştir. Üretici maliyeti-piyasa fiyatı arasındaki bu fark 2002 de 30 milyon ton tahılı dampingsiz ihraç edebilmiştir.
- ABD’de fark ödeme sistemini kaldırarak DGD ile üreticisini desteklemeye devam etmiştir

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- ABD ve AB'nin DTÖ kuralları gereğince DGD'ne geçmeleri ile düşen dünya fiyatlarının cazibesi ile Asya ve Afrika'da bir çok GOÜ ithalatlarını artırmışlar
- GOÜ'de artan ithalat üreticileri ve ülkeyi zorda bırakmış
- Dünyada geçimini tarımdan sağlayan 2.5 milyar insanın %96'sı bu ülkelerde yaşamakta ve tarım hayati önemli
- GÜ %1-2 olan faal tarımsal nüfus GOÜ de %50 üzerinde
- Tarımda korumacılık bu ülkelerde kısa dönemde maliyeti artırsa da uzun dönemde kalkınma ve yoksulluktan kurtul
- Nitekim 2007 yılında artan fiyatlarla ithalat faturasının artması ile bu ülkeler dış borç ve açlık kısılacına girmiş

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- Kuzeyin bu politikaları birkaç ürünle de sınırlı değil
- AB’de tahıl üretiminin %70-80’i hayvan yemi olarak kullanılır
- Bu da hayvancılığa girdi subv. demek ki girdi subv. Kırmızı kutuda
- DTÖ raporunda da yıllık üretici başına destek ABD’de 21 000 ve AB’de 16 000 \$ ulaşmış
- Üretim → stok artışını → düşük fiyat → Güney’e yıkım
- 1948 İnsan Hakları Beyannamesinde ve BM temel ilkelerinden olan “gıdaya ulaşım hakkı” ihlal edilmekte
- 1980lere kadar gıda güvencesini sağlayan Meksika, IMF ile yapısal uyum prog. uygulamaları sonucunda tek destekleme aracı olarak DGD kullanmış ve dış koruma azaltılmış. Mısır tüketimini tamamen kendi sağlarken 1996 da %40’ını ABD’den almaya başlamıştır.

DTÖ Tarım Anlaşması Sonrası

- GOÜ için “DTÖ Tarım Anlaşması” kısıtlı altında gıda güvenencesini sağlayacak bir tarım politikası mümkün mü???

DTÖ ve GATT arasındaki farklar

*GATT, herhangi bir kurumsal yapısı olmayan ve kuruluşundaki amacı 1940'ta Uluslararası Ticaret Örgütü'nü kurmak olan ve bu amaçla çeşitli kuralları içeren çok taraflı bir anlaşmadır,

*GATT, geçici olarak kurulmuş ve 40 yıllık bir faaliyetten sonra anlaşmaya taraf olan hükümetler GATT'ı sürekli bir anlaşmaya çevirmek istemişlerdir. DTÖ taahhütleri buna karşın sürekli bir karakter taşımaktadır,

*GATT kuralları sadece mal ticaretini kapsarken, DTÖ mal ticaretinin yanında, hizmetler ticareti ve ticari nitelikteki fikri mülkiyet haklarını da kapsamaktadır,

*GATT anlaşması çok taraflı bir araçken 1980'lerde yeni pek çok anlaşma ilave edilerek, selektif bir yapıya dönmüştür. WTO'yu oluşturan anlaşmalar ise neredeyse tamamı çok taraflıdır ve taahhütler üyelerin tamamını bağlamaktadır,

*DTÖ, GATT'a göre anlaşmazlıkların çözümünde daha hızlı çalışan, otomatik mekanizmalara sahiptir.

Doğrudan tarımla ilgili değil ancak

- **G8:** 1973 petrol krizini takiben ve ondan sonra gelen global durgunluktan ortaya çıkmıştır.
- G8 ülkeleri tarafından 1975'ten beri yıllık ekonomi zirveleri düzenlenmektedir. G8 Uluslararası hükümetler formu olup, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Rusya, İngiltere ve Amerika dünya ekonominin yaklaşık %65 ini temsil ederler. Dünya nüfusunun %14 ünü oluşturur
- Rusya gruba daha sonradan dahil olmuş ve bu ülkeler G8 ülkeleri olarak anılmaktadır.
- Grubun aktiviteleri yıl bazında konferanslar ve politik araştırmaları içerir.
- Üye ülkelerin hükümet başkanlarının yıllık zirve toplantısına katılması ile doruğuna ulaşır. Her yıl G8 in üye devletleri grubun başkanlık görevini üzerine alır. Başkanlığı elinde bulunduran grubun gündemini belirler ve o yılki toplantı için ev sahipliği yapar.

G20

- 20 Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı Grubu, dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alan 19 ülkeden ve Avrupa Birliği Komisyonu'ndan oluşuyor.
- G20 ülkelerini Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, **Türkiye** ve Avrupa Birliği Komisyonu oluşturuyor.
- G20'ye üye 19 ülkenin hepsinin milli geliri dünyada ilk 31'de yer alıyor. Tayvan, İsviçre, Norveç, İran ve Venezüella, ekonomik olarak bazı üyelere daha büyük olmalarına rağmen G20'de bulunmuyor. Birçok Avrupa Birliği ülkesi de, G20'de bağımsız olarak değil sadece AB Komisyonu olarak temsil ediliyor.

- G8 ve G20'nin kökeni *İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Kanada, Japonya, İtalya ve Almanya* ülkelerinin oluşturduğu G7 ülkeleri oluşturur
- G7'nin kuruluş amacı Arap Milletler tarafından Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallığa uygulanan petrol ambargosuna karşı kurulmuştur. G7 uluslararası ekonomik ve politik karar verme yönünden etkilidir.
- 1997 yılında Rusya G7'ye katıldı ve koalisyonun adı G8
- 1999 yılında G8'e on altı ülke daha eklenerek adı G20
- G20'ye eklenen en önemli ülkelerden Suudi Arabistan, Güney Kore ile Çin ekonomik güç merkezi olarak mevcut ve gelecekteki ekonomik krizlerin etkilerini hafifletme odaklı zirveler gerçekleştirilmektedir.